

Rola pracy socjalnej w wielodyscyplinarnej opiece paliatywno-hospicyjnej

Ks. dr Piotr Krakowiak, Krajowy Duszpasterz Hospicjów

Coraz więcej osób wie, jak ważne są pozamedyczne aspekty opieki hospicyjnej. Jednak stosunkowo niewiele wie, jak ważną rolę pełni praca socjalna.

Wszyscy wiedzą, jaką rolę w zespole opieki paliatywno-hospicyjnej pełnią pielęgniarki i lekarze. Bez nich nie byłoby dobrej opieki przeciwbólowej, pielęgnacji i troski o różnorakie potrzeby medyczne w leczeniu paliatywnym. W całym świecie zgodnie podkreśla się, że kluczową rolę w hospicyjnej opiece medycznej pełnią pielęgniarki, spędzające z chorym i jego bliskimi najwięcej czasu. Lekarze kierują opieką, lecz mądrość hospicyjnego doktora polegać powinna również na tym, że umie skorzystać i posłuchać rad doświadczonych pielęgniarek. Do zespołu medycznego trzeba dodać farmaceutów, rehabilitantów, fizjoterapeutów i opiekunów medycznych, bez których nie mogłyby istnieć zwłaszcza stacjonarne ośrodki paliatywno-hospicyjne. Często zapomnianą grupą są pracownicy statystyki medycznej, rozliczający wizyty do NFZ i pełniący również rolę pierwszych konsultantów rodzin zgłaszających chorych do opieki paliatywno-hospicyjnej. Te wszystkie profesje składają się na medyczną część opieki nad człowiekiem u kresu życia.

Coraz więcej osób wie, jak ważne są pozamedyczne aspekty opieki hospicyjnej. Wśród nich wymienić należy opiekę psychologiczną i psychoonkologiczną, a także duszpasterskie i duchowe towarzyszenie choremu i jego bliskim. Do tej grupy dołącza się zwykle terapeutów zajęciowych i muzykoterapeutów. Do pozamedycznych aspektów opieki przygotowują się również wolontariusze hospicyjni, którzy oprócz towarzyszenia i słuchania chorych pomagają w terapiach zajęciowych, biblioterapii, dając radość i uśmiech poprzez zajęcia artystyczne, a nawet spotkanie z czworonogami przyjaciółmi przez dogoterapię. O wolontariacie hospicyjnym mówi się i pisze od lat wiele, bo bez wolontariuszy jakość opieki i jakość życia ciężko chorych byłaby zupełnie inna, a takie wydarzenia jak „Pola Nadziei” czy kampania edukacyjna „Hospicjum to też Życie” nie mogłyby się odbywać.

Stosunkowo niewiele osób w społeczeństwie wie, jak ważną rolę w opiece paliatywno-hospicyjnej powinna odgrywać pomoc i praca socjalna. Wiedzą to z pewnością wszystkie zespoły opieki paliatywno-hospicyjnej, które poznały dobrodziejstwo posiadania w ekipie eksperta od spraw socjalnych. Równie dokuczliwe jak ból bywają myśli ciężko chorego rodzica zatroskanego o dzieci i ich przyszłość, małżonka myślącego o tym, jak będzie wyglądał los „drugiej połowy” po jego śmierci, czy wreszcie doświadczonych obciążeniem finansowym i opiekuńczym rodzin, które nie umieją sobie poradzić z wymaganiami urzędów. Do tego trzeba dodać coraz większą liczbę ludzi samotnych i starszych, którym można przyjąć z pomocą, gdy się wie, w które drzwi zapukać i jak skoordynować dostępną pomoc z opieką paliatywno-hospicyjną. To tylko niektóre z prac wykonywanych przez pracowników socjalnych w naszych zespołach. Odciażyły one lekarzy i pielęgniarki, psychologów i duszpasterzy, administrację i często bezradne rodziny

www.cswna.org to jedna ze stron internetowych przydatnych hospicyjnemu pracownikowi socjalnemu

chorych. Nasze dobre doświadczenia zgadzają się z powszechnymi praktykami w Europie i na świecie, gdzie istnieją szkoły dla pracowników socjalnych w opiece paliatywno-hospicyjnej i stowarzyszenia zrzeszające tę ważną grupę profesjonalną (por. **www.swhpn.org** – *Social Work in Hospice and Palliative Care Network* [sieć pracy socjalnej w opiece paliatywno-hospicyjnej]; **www.cswna.org** – *Catholic Social Work National Association* [stowarzyszenie katolickich pracowników socjalnych]).

Od 1 stycznia 2009 roku, bez konsultacji środowiskowej, etat pracownika socjalnego został wykreślony z listy świadczeń refundowanych przez NFZ (por. decyzja Dyrektora NFZ nr 96/2008/DSOZ; www.nfz.pl). W ten sposób wiele ośrodków paliatywno-hospicyjnych będzie musiała zrezygnować z pomocy pracownika socjalnego, gdyż nie mogą za jego pracę na rzecz chorych i ich rodzin zapłacić z pieniędzy NFZ. Pomijając racje oszczędności w dobie kryzysu, nie powinno się w ten sposób postępować z żadną z profesji wielodyscyplinarnego zespołu opieki paliatywno-hospicyjnej.

Piszę te słowa z niepokojem, a jednocześnie z zapewnieniem, że jako Krajowy Duszpasterz Hospicjów wspólnie z Fundacją Hospicyjną podejmiemy starania, aby zapewnić pomoc pracownika socjalnego w polskich hospicjach. W związku z tym Fundacja Hospicyjna przygotowuje cykl działań edukacyjno-szkoleniowych dotyczących pracy socjalnej, podkreślając jej znaczenie w holistycznej opiece paliatywno-hospicyjnej. Nie można pozwolić na to, by zabrakło pracowników socjalnych w naszych zespołach, których praca umożliwia zapewnienie pełnej opieki nad chorymi i ich rodzinami.